

Фредерік Пол — відомий американський письменник-фантаст, автор понад 70 романів, лауреат премії «Гросмейстер фантастики», введений до Залу слави наукової фантастики і фентезі. За роман «Брама» був нагороджений численними відзнаками в номінації «Найкращий роман»: *NEBULA* (1977), *HUGO* (1978), премією Джона Кемпбелла (1978), *LOCUS* (1978). За мотивами книжки в 1990-х роках було розроблено популярну комп'ютерну гру. Перекладений багатьма мовами, роман має величезну популярність серед любителів фантастики.

Брама відкривала шлях до всіх скарбів Усесвіту... і до всіх його несусвітних жахів. Коли пропектор Роб Брудгед досяг Брами на космічному кораблі гічі, він вирішив, що знає, який рейс принесе йому щастя. Три рейси по тому Робінетт Брудгед став відомим і казково багатим. Але йому випало стикнутися з подорожжю... всередину самого себе, що стала ще небезпечнішою і страшнішою, аніж та жахлива мандрівка крізь міжзоряний простір.

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-3423-9

9 786171 234239

БРАМА

Фредерік Пол

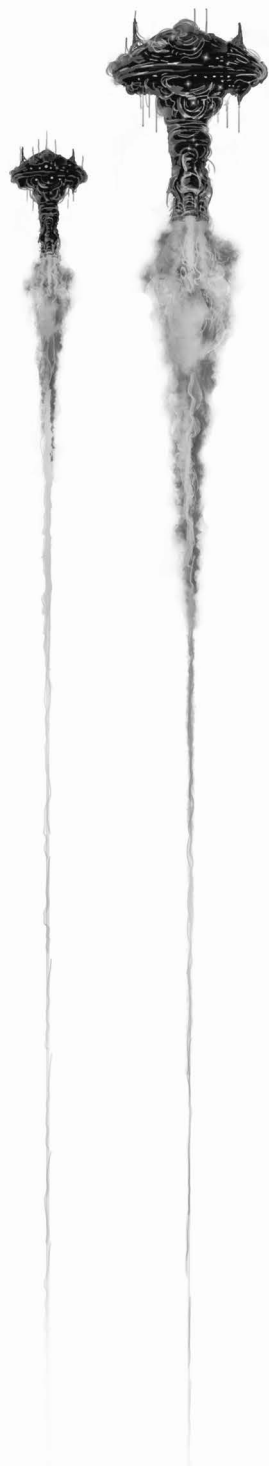
Фредерік Пол

БРАМА

ЛАУРЕАТ ПРЕМІЙ HUGO, LOCUS, NEBULA

Frederik Pohl

GATEWAY

A Novel

Фредерік Пол

БРАМА

Роман

ХАРКІВ **КЛУБ**
2017 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.111(73)
П49

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Pohl F. Gateway : A Novel / Frederik Pohl. — New York :
A Del Rey Book, 1977. — 314 p.

Переклад з англійської *Юрія Єфремова*

Дизайнер обкладинки *Іван Дубровський*

ISBN 978-617-12-3423-9
ISBN 0-345-29300-2 (англ.)

© Frederik Pohl, 1976, 1977
© Nemiro Ltd, видання українською
мовою, 2017
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейно-
го Дозвілля», переклад та художнє
оформлення, 2017

Брама відкривала шлях до всіх скарбів Усесвіту... і до всіх його несусвітних жахів. Коли проспектор Роб Броудгед досяг Брами на космічному кораблі гічі, він вирішив, що знає, який рейс принесе йому щастя. Три рейси по тому Робінетт Броудгед став відомим і казково багатим. Але йому випало стикнутися з подорожжю... всередину самого себе, що стала ще небезпечнішою і страшнішою, аніж та жахлива мандрівка крізь міжзоряний простір, у яку він уклепався!

Розділ 1

Мене звати Робінетт Броудгед. Та попри це я чоловік. Мій електронний аналітик (я зву його Зігфрід фон Психіатр, хоча то не його ім'я. Він робот, тому в нього немає імені) кепкує:

— Робе, чому тебе хвилює, коли люди думають, що ти дівчина?

— Мені байдуже.

— Тому чого ти про це постійно згадуєш?

Мене дратує, коли Зігфрід згадує мої спомини. Я дивлюся на стелю з підвісними конструкціями та піньятами, а відтак переводжу погляд у вікно. Насправді це не вікно, а рухома голограма прибою на Каена-Поїнт; Зігфріда запрограмовано на різноманітні речі. За хвилику я відповідаю:

— Не моя вина, що так мене назвали. Моє ім'я вимовляється «Р-О-Б-І-Н-Е-Т», але всі говорять його неправильно.

— Ти чудово знаєш, що ім'я можна змінити.

— Якщо зроблю це, — кажу я, впевнений у своїй правоті, — ти твердитимеш, що в мене нав'язлива ідея стосовно виправдання свого роздвоєння особистості.

— Я тобі пораджу лише, — відповідає Зігфрід із притаманним йому незграбним механічним гумором, — не вживати спеціальних термінів зі сфери психоаналітики. Було б краще, якби ти лише говорив про те, що відчуваєш.

— Я почувуюся щасливим, — у тисячний раз запевняю Зігфріда. — В мене немає жодних проблем. Чому б мені не бути щасливим?

Знову ця гра в слова. Мені це не подобається. Мені здається, з програмою Зігфріда щось не гаразд. Він говорить:

— Скажи, Роббі: чому ти почувашся нещасним? — Я мовчу. Машина наполягає: — Мені здається, тебе щось турбує.

— Дурниці, Зігфріде, — відповідаю я з легкою відразою, — ти постійно це кажеш. Нічого мене не турбує.

— Немає нічого поганого у вираженні своїх почуттів, — підлещується Зігфрід.

Я знову дивлюсь у вікно. Я серджуся, бо відчуваю, як тремтить моє тіло, незрозуміло чому.

— Зігфріде, ти зануда. Тобі колись казали про це?

Він щось говорить, але я не слухаю. Я думаю, навіщо я згавав свій час, прийшовши сюди. Хто-хто, а я маю всі підстави на те, щоб почуватися щасливим. Я багатий і маю гарний вигляд, не занадто старий і в мене є Повна Медицина, тому протягом наступних п'ятдесяти років я не буду старішати. Я живу в Нью-Йорку під Великою Бульбашкою. Тут мешкають лише забезпечені люди та зірки. Я володію літньою резиденцією з видом на Море Таппан та греблю Пелісейдс. Усі дівчата божеволіють від моїх трьох браслетів, які я отримав за польоти. На Землі живе не так багато проспекторів, навіть у Нью-Йорку. Всі жадають почути від мене про мій політ навколо Туманності Оріона чи Малої Магелланової хмари (звичайно, я жодного разу там не був. Я відвідав лиш одну цікаву місцину, але не хочу розповідати про неї).

— Якщо ти справді щасливий, — говорить Зігфрід, зачекавши належну кількість мілісекунд на мою відповідь, — чому тобі потрібна моя допомога?

Ненавиджу, коли він порушує ті самі питання, які собі ставлю я. Мовчки соваюся на пінопластовому килимку, прагнучи вмотитися зручніше. Я усвідомлюю, що на мене чекає довгий і нестерпний сеанс. Якби я знав, чому потребую допомоги, вона мені не була би потрібна.

— Зігфріде, ти зануда. Тобі колись казали про це?

— Робе, ти сьогодні не вельми говіркий, — відповідає Зігфрід крізь маленький динамік спереду килимка. Іноді він користується дуже реалістичним манекеном, який сидить у кріслі, стукає олівцем і час від часу глузливо посміхається. Проте я йому сказав, що це мене нервує.

— Чому ти просто не поділишся зі мною своїми думками?

— Бо я зараз ні про що не думаю.

— Розслабся і скажи перше, що спаде тобі на думку, Робе.

— Я намагаюся згадати, — кажу я і замовкаю.

481	IRRRAY (0) = IRRAY (P) , С, Мені здається, тебе щось турбує	13,320 13,325
482	XTERNALS; 66AA3 IF; 5B GOTO **723 XTERNALS @ 01R IF @ 7 GOTO **7Z4 , S, Дурниці, Зігфріде, ти постійно це кажеш. XTERNALS x999997AA! IF c8 GOTO **7Z4 IF? GOTO **7Z10 , S, Нічого мене не турбує.	13,330 13,335 13,340 13,345 13,350 13,355 13,360 13,365 13,370 13,375 13,380
483	IRRAY.МАЯЧНЯ.ЗАВЖДИ. .ЩОСЬ ТУРБУЄ/НІ.	13,385 13,390
484	, С, Чому ти мені не хочеш про це розповісти?	13,395 13,400
485	IRRAY (P) = IRRAY (Q) ЗАСПО- КІЙЛИВИЙ ТОН , С, Немає нічого поганого у вираженні своїх почуттів.	13,405 13,410 13,415 13,420 13,425
487	IRRAY (Q) = IRRAY (R) GOTO **1 GOTO **2 GOTO **3	13,430 13,435 13,440
489	, S, Зігфріде, ти зануда. Тобі колись казали про це? XTERNALS c!! IF! GOTO **7Z10 IF **7Z10! GOTO **1 GOTO **2 GOTO **3 IRRAY.БІЛЬ	13,445 13,450 13,455 13,460 13,465 13,470 13,475

— Згадати що саме, Робе?

— Брамү?

— Звучить як питання, а не як твердження.

— Можливо. Нічого не вдієш. Це саме те, що я згадую — Браму.

У мене досить підстав згадувати Браму. Там я одержав гроші, браслети й інші речі. Згадую день, коли я покинув Браму. Це трапилося 31-го дня на 22-й орбіті. Якщо поррахувати, то вийде, що я залишив Браму десь шістнадцять років та кілька місяців тому. Через тридцять хвилин після лікарні я не міг дочекатися платні, сісти на зореліт і здиміти звідти.

— Роббі, вголос, будь ласка, — чемно попросив Зігфрід.

— Я думаю про Шикітея Бакіна, — відповів я.

— Так, ти згадував про нього, пам'ятаю. Ну й що там було?

Я не відповів. Старий Шикітей Бакін, який втратив обидві ноги, був моїм сусідом, але я не хотів обговорювати це із Зігфрідом. Я соваюся на круглому килимку і думаю про Шикі, мало не плачучи.

— Ти засмучений, Робе?

Я й далі мовчу. Шикі був одним із небагатьох, із ким я попрощався у Брамі. Кумедно. Між нами було мало спільного: я проспектор, а Шикі — сміттяр. Він працював за їжу, оскільки виконував допоміжні функції. Навіть у Брамі комусь треба було прибирати сміття. Але рано чи пізно він стане занадто старим і хворим для цього. Якщо йому пощастить, його просто випхнуть до космосу і він там помре. Якщо ж ні — його відправлять назад на планету. Там на нього теж чекає смерть, але триваліша: йому доведеться кілька тижнів жити безпорадним калікою.

А втім, він був моїм сусідом. Щоранку він вставав і ретельно пилюсосив кожен дюйм у своїй кімнатці. Зрозуміло, що там було брудно, оскільки навколо Брами постійно літало сміття, незважаючи на спроби позбутися його. Сумлінно усе прибравши, навіть навколо коріння маленьких кущів, які він вирощував і підрізав, Шикі збирав уламки, кришечки від пляшок, клапти паперу (іноді все, що він до цього назбирав пилюсмоком) і знов енергійно розкидав по кімнаті. Сміх та й годі! Я не розумів, у чому сенс, а Клара... Клара твердила, що розуміє.

— Робе, про що ти щойно думав? — запитує Зігфрід.

Я скручуюсь у ковтюшок на килимку і починаю бурмотіти.

— Не зрозумів тебе, Роббі.

Я мовчу й міркую над тим, що сталося з Шикі. Гадаю, він помер. Мені стає сумно від думки, що Шикі помер так далеко від Нагойї. Як би мені хотілося заплакати! Та я знову не можу. Я звиваюсь і смикаюся, б'юся об килимок. Стримувальні паски починають скрипіти. Усе марно: біль і сором не минають. Мені приємно від того, що я чимдуж намагаюся висловити свої почуття, але слід визнати: у мене не виходить. Тому клята бесіда триває.

— Робе, ти дуже довго відповідаєш. Щось приховуєш? — запитує Зігфрід.

Я награно відказую:

— Що за питання? Коли так, то звідки я це можу знати?

Замовкаю й починаю аналізувати всі шпаринки свого розуму, намагаючись розкрити Зігфрідові усі таємниці. Та дарма. Я обережно промовляю:

— Як на мене, це не зовсім так. Я не відчуваю жодних обмежень. Скоріше навпаки: надто багато хочу розповісти, аж не знаю, із чого почати.

— Не важить, із чого починати, Робе. Скажи перше, що спаде на думку.

Як на мене, це дурня. Хіба можна виокремити першу-ліпшу думку, якщо вони всі там змішалися? Батько? Мати? Сильвія? Клара? Бідолаха Шикі, який намагається згрупуватися в польоті, не маючи ніг і ментеляючи руками, мов сільська ластівка, що ловить жуків? Те, як він вимітає запліснявіле сміття з Брами?

Я шукаю болючі місця. Вони були такими й раніше. Але які саме? Мої відчуття, коли я у сім років дефілював у Скелястому парку перед іншими дітлахами, щоб звернути на себе увагу? Тоді, коли ми випали з реального простору і зрозуміли, що ми в пастці, а під нами з нізвідки з'явилася примарна зірка, осміхаючись, як Чеширський кіт? У мене тисячі таких спогадів, і всі болючі. Точніше, вони можуть боліти. У реєстрі моєї

пам'яті вони усі БОЛЮЧІ. Я знаю, де їх шукати і які відчуття бувають, коли вони спливають на поверхню. Без цього вони не болять.

— Робе, я чекаю, — говорить Зігфрід.

— Я думаю, — відповідаю я.

Під час моєї брехні я згадую, що запізнююся на урок гри на гітарі. Це щось мені нагадує. Я дивлюся на свою руку, перевіряю, чи не треба стригти нігті. Шкода, що мої мозолі недостатньо зазублені й великі.

Я ще не дуже добре граю на гітарі, але більшість моїх слухачів невибагливі, і це мене тішить. Єдине, що треба постійно практикуватись і все вчити. Як же ж там робити перехід з ремажор на до-мажор септакорд?

— Робе, — каже Зігфрід, — Маємо не дуже продуктивний сеанс. Залишилося десять-п'ятнадцять хвилин. Чому ти просто не скажеш, що в тебе на думці?

Я відкидаю першу гадку і висловлюю другу:

— Перше, що зайшло мені в голову, — це як моя мама плакала, коли тато загинув.

— Я так не думаю. Дай мені вгадати. Перша думка була про Клару?

Я відчуваю клубок у горлі й мені забиває подих. Я раптом побачив Клару такою, якою вона була шістнадцять років тому і ні на годину старше...

— Взагалі, Зігфріде, я б хотів поговорити про матір. — Я не стримуюсь і примирливо гигаю задля ввічливості.

Зігфрід ніколи не зітхає покірно, але з його мовчання все зрозуміло.

— Бачиш, — я веду далі, обережно окреслюючи всі важливі деталі, — мама хотіла вийти заміж після смерті батька. Не одразу. Я не хочу сказати, ніби вона була рада, що він помер абощо, — вона його кохала. Одначе я тільки зараз уторопав, що вона була здоровою молодою жінкою — дуже молодою. Зажди... Їй було десь тридцять три роки. Якби не я, вона одружилася б, тому маю почуття провини. Я не дав їй цього зробити, а підійшов і сказав: «Ма, тобі не треба іншого чоловіка.

Я буду чоловіком у сім'ї й подбаю про тебе». Звичайно, я не міг додержати свого слова. Мені було лише п'ять років.

— А мені здається, тобі було дев'ять, Роббі.

— Невже? Дай подумати. Так, Зігфріде, здається, ти маєш рацію...

Я намагаюся проковтнути великий клубок у горлі, давлюся й кашляю.

— Роббе, кажи, що там, Роббе! — наполягає Зігфрід.

— Що тобі казати? Дідько б тебе узяв, Зігфріде!

— Говори, Роббе.

— Що говорити? Чорт забирай, Зігфріде! Ти мене з розуму зведеш! Це лайно взагалі не допомагає!

— Роббе, будь ласка, скажи, що тебе турбує.

— Стули свою дурну бляшанку!

Увесь біль, який я досі ховав глибоко у собі, вирвався, і я не міг це терпіти чи припинити.

— Роббе, раджу тобі спробувати...

Я борсаюся в пасках, вибиваю шматки пінопласту з килимка, горлаючи:

— Закрийся! Я не хочу цього чути! Я не витримую, як ти не розумієш? Не можу, не витримую!

Зігфрід терпляче чекає, поки я припиню ридати. Це трапляється раптово. Я його випереджаю:

— Чорт забирай, Зігфріде, це все ні до чого. Припинімо. Гадаю, інші дужче потребують твоїх послуг.

— Що ж до цього, Роббе, — говорить машина, — я досить компетентний, щоб допомогти людині впродовж визначеного часу.

Я мовчки витираю сльози паперовими серветками, які робот залишив біля килимка.

— Але в тебе ще є нереалізований потенціал, — веде далі Зігфрід. — Утім, продовжувати наші сеанси чи ні — вирішувати тобі.

— У кімнаті відпочинку є що випити? — запитую я.

— Якщо я правильно тебе зрозумів, то ні. Однак мені говорили, що нагорі є непоганий бар.

— Що я тут досі роблю? — питаю я.

П'ятнадцять хвилин перегодом, записавшись на сеанс наступної неділі, я випив чашку чаю в кімнаті відпочинку. Я намагаюся розчути, чи не кричить його наступний пацієнт, але нічого не чутно.

Я вмиваюся, поправляю шарф, пригладжую маленький вихор на голові та йду до бару вихилити чарчинку. Метрдотель (людська істота) знає мене і запрошує сісти біля південного вікна з видом на частину нижньої затоки у Бульбашці. Він дивиться на струнку зеленооку дівчину з волоссям мідного кольору, яка самотньо сидить неподалік, але я заперечливо хитаю головою. Я випиваю, оцінюю ноги дівчини з мідною засмагою, роздумую над тим, де пообідати, і вирушаю на урок гри на гітарі.

Розділ 2

Скільки себе пам'ятаю, я мріяв бути проспектором — розвідником-старателем. Мені було не більше шести років, коли батьки взяли мене на ярмарок у Шаєнні. Хот-доги, соєвий поп-корн, різнобарвні паперові кульки з гідрогеном, циркова вистава із собаками та кіньми, колеса фортуни, ігри, атракціони. Також там був надувний намет із непрозорими стінками. Вхід коштував долар, а всередині була виставка імпортованих товарів з тунелів гічі на Венері. Віяла для молитви, вогняні перли і справжні металеві дзеркала гічі, які коштували двадцять п'ять доларів за штуку. Тато казав, що вони несправжні, але мені здавалися справжнісінькими. Та однаково, ми не могли дозволити собі витратити двадцять п'ять доларів. І, якщо по правді, люстерко було мені не потрібне: рябе обличчя, криві зуби, волосся, яке я зачісував назад і зав'язував у хвостик. Тоді Браму тільки було відкрито. Я чув, як мій тато говорив про це, їдучи додому на аеробусі. Вони думали, що я сплю, але туга в його голосі розбудила мене.

Якби не мама і я, він би потрапив туди. Проте, в нього ніколи не було шансів. Він помер через рік. Єдине, що я від нього успадкував, щойно виріс, — це роботу.

Торговельний дім Гічі

Просто із загublених тунелів Венери

Рідкісні предмети релігійного культу
Безцінні перли, які колись носила таємна раса
Дивовижні наукові відкриття

ГАРАНТОВАНА АВТЕНТИЧНІСТЬ
УСІХ ПРЕДМЕТІВ

Науковим товариствам і студентам —
спеціальна знижка

ФАНТАСТИЧНІ ОБ'ЄКТИ, СТАРІШІ ЗА ЛЮДСТВО

Уперше за низькими цінами
Дорослим — \$2.50, дітям — \$1.00
Власник — Делберт Гайн, доктор філософії та теології

Не знаю, чи працювали ви на харчових шахтах, але, гадаю, чули про них. Це не дуже весело. Я почав трудитися там, коли мені було дванадцять років, на півставки. До шістнадцяти років у мене був статус, як у батька: бурильник шпурів. Платили добре, але доводилося тяжко працювати.

А що робити з тією платнею? На Повну Медицину й на те, щоб залишити шахту, не вистачало. Я просто був прикладом успішної людини для місцевих. Працюєш шість годин, десять відпочиваєш. Вісім годин сну — і знову на ногах. Одяг постійно смердів сланцем. Палити дозволяли лише в ізольованих місцях. Повсюди був маслянистий туман. Усі дівчата також смерділи мастилом і були змучені роботою.

Дні минали одноманітно. Ми працювали, залицялися до дружин своїх друзів і грали в лотерею. Також ми жлуктали багато дешевого міцного питва, яке виготовляли за якихось десять миль звідси. Іноді на ньому була етикетка шотландського віскі, інколи — з-під горілки чи бурбону. Але все воно виготовлялося на тих слизьких випарувальних колонах. Я нічим

не відрізнявся від інших... аж ось одного разу виграв у лотерею квиток, щоб поїхати звідти.

Доти я просто жив.

Моя мати також працювала на шахті. Після того, як батько загинув під час пожежі в забої, вона виховувала мене. На шахті були ясла. Все було добре, поки в мене не стався психічний розлад. Мені тоді було двадцять шість і я мав проблеми з дівчиною. Через деякий час я не міг підвестися з ліжка вранці, тож мене відвезли на лікування. Я був відсутній близько року, а коли мене випустили з палати для шаленців, моя мати вже померла.

Слід визнати, що це моя провина. Я не кажу, що хотів цього. Вона була б жива, якби їй не випало турбуватися за мене. Ми не мали достатньо коштів, щоб оплатити витрати на лікування. Мені потрібна була психотерапія, а їй — нова легеня. Але вона її не отримала і померла.

Я зненавидів наш будинок після її смерті, та окрім цього міг хіба що оселитися в гуртожитку для неодружених. Мені не подобалося жити в оточенні чоловіків. Звичайно, я міг одружитися, але не одружився. Сильвія, дівчина, з якою в мене почалися проблеми, давно мене покинула. Я не був проти шлюбу. Зваживши на мою історію хвороби і на те, що я так довго жив з матір'ю, читач може подумати, що я був проти одруження. Але це не так. Мені надзвичайно подобалися дітвара, я хотів побратись і мати дітей.

Проте не в шахтах.

Я не хотів, щоб мій син повторив долю свого батька.

Буріння шпурів — страшенно тяжка робота. Зараз використовують парові смолоскипи з нагрівальними спіралями гічі, і сланець легко розпадається, як віск під час розрізання. А в наш час доводилося бурити й підривати. Швидкісний ліфт спускався в шахту на початку зміни. Стіна шахти була слизькою та смердючою і пролітала повз зі швидкістю шістдесят кілометрів на годину; мені доводилося бачити, як підпили шахтарі, хитаючись, намагалися схопитися за стіну, щоб триматися на ногах, — тоді їхні руки перетворювалися на оцупки. Після того, як лебідка опускалася в шахту, ще треба було кілька

кілометрів ковзатися й перечіпатись об настили, поки дістанешся забою. А потім треба було бурити і встановлювати заряди. Відтак, доводилося ховатися в якомусь укритті й чекати на вибух, сподіваючись, що розрахував усе правильно й тебе не засипле смердюча масляниста маса (якщо людину живцем поховає під сланцем, вона зможе прожити під ним ще тиждень. Такі випадки бували. Якщо її не врятувати через три дні, вона вже ні на що не буде здатна). Якщо все закінчувалося добре, треба було йти до наступного забою, ухилиючись від навантажувачів, які сунули коліями.

Кажуть, що маски затримують більшість вуглеводнів та пил від породи. Може воно й так, але сморід вони не затримують. І за вуглеводні я теж не впевнений. Моя мати — не єдина працівниця, якій потрібна була нова легеня, і також не єдина, хто не могла за неї заплатити.

А що робити після зміни?

Можна сидіти у барі. Розважатись у спальні з дівчиною. Грати в карти у кімнаті відпочинку. Або ж дивитися телевізор.

Ми не часто виходили на поверхню, бо в цьому не було жодного сенсу. У нас було обмаль парків, але їх ретельно доглядали, висаджували знову і знову; у Скелястому парку навіть були живоплоти й галявина. Закладаюся, вам ніколи не траплялася галявина, яку треба було мити, натирати (з мийним засобом!) та висушувати кожного тижня. Інакше рослини б загинули. Тому парки були для дітей.

Окрім парків, була ще Вайомінзька земля. Вона скидалася на поверхню Місяця. Ані деревця, та й загалом жодної живої істоти. Ніяких птахів, білок і свійських тварин, лише кілька слизьких кривих струмків, які чомусь завжди мали колір яскраво-жовтої вохри і масляну плівку. Кажуть, що нам ще пощастило: у нашій частині Вайомінгу є шахти, а в Колорадо з його відкритими розробками ще гірше.

Мені завжди було важко в це повірити, але я туди не навідувався.

Окрім усього, постійний робочий сморід, краєвиди та грюкіт. Захід сонця ми зустрічали у помаранчево-брунатній імлі. Постійний сморід. Удень і вночі чути гуркіт печей екстракторів,

у яких нагрівають і подрібнюють мергель¹ для видобування керобітуму, а також шум довгих конвеєрів, які слугують для транспортування відпрацьованого сланцю, щоб десь його складати.

Розумієте, щоб видобути нафту, слід нагріти породу. Після нагрівання вона роздувається, як поп-корн, тому місця для неї більше немає. Назад у шахту не запахнеш, бо її забагато. Якщо викопати гору сланцю і видобути нафту, то сланцю залишиться на дві такі гори.

Тому ми будемо нові гори.

А тепло, яке виділяють екстрактори, слугує для нагрівання парників. Нафта стає більш слизькою, затікає в парники. Збирачі слизу зішкрябають її, висушують і спресовують. А наступного ранку ми їмо її на сніданок.

Сміх та й годі! Раніше нафта булькотіла прямісінько з-під землі. Єдине, що люди робили з нею, це управляли машини і спалювали.

У всіх телешоу крутили пропагандистські рекламні ролики про важливість нашої роботи і про те, що без нас світ помер би з голоду. Це правда. Нам не треба про це нагадувати. Якби не ми, то в Техасі почався б голод, а в Орегоні — дитяча пелагра. Ми всі це знаємо. Ми видобуємо п'ять трильйонів калорій на день, щоб прогодувати світ. Це половина білкової дієти для п'ятої частини населення Землі. І це все завдяки дріжджам та бактеріям, що їх вирощуємо на сланцевій нафті, яку видобувають у Вайомінгу та певних регіонах Юти й Колорадо. Світу потрібна їжа. А нам це коштувало більшої частини Вайомінгу і великого шматку бітумінозних пісків Атабаски... І от що ми будемо робити з тими людьми, коли остання крапля вуглеводню перетвориться на їжу?

Це вже не мій клопіт, але я досі думаю про це.

Для мене все закінчилося після виграшу в лотерею. Це сталося на другий день після Різдва того року, коли мені стукнуло двадцять шість.

¹ Мергель — осадова гірська порода змішаного глинисто-карбонатного складу, представлена переважно вапняком та спресованими стверділими глинами). (Тут і далі прим. ред., якщо не вказано інаше.)

Призом були двісті п'ятдесят тисяч доларів. Цього вистачило б, щоб жити цілий рік по-королівськи. Цієї суми було достатньо для того, щоб одружитися й утримувати сім'ю, якби ми працювали і жили скромно.

Також цієї суми вистачило б на один квиток до Брама.

Я відніс лотерейний білет до туристичної агенції й обміняв його на квиток. Там мене тепло зустріли; в агенції було мало клієнтів, тим паче, на цей напрямок. У мене залишилося близько десяти тисяч доларів, я не лічив. Я виставив грандіозну випивку. На вечірку прийшли п'ятдесят чоловік колег з моєї зміни, усі мої друзі й випадкові люди, які вирішили випити на дурняк. Гулянка тривала ледь чи не добу.

Потім я крізь завірюху добрався до туристичної агенції. Їхав через увесь Вайомінг. П'ять місяців потому ми кружляли навколо астероїда, спостерігаючи за бразильським космічним кораблем, який кидав нам виклик. Таким чином, я нарешті готувався стати проспектором.

Розділ 3

Зігфрід ніколи не змінює тему. Він жодного разу не сказав: «Ну, Робе, гадаю, досить про це». Але іноді, коли я тривалий час лежу на килимку, не відповідаючи, жартуючи або мугикаючи, він говорить через деякий час:

— Думаю, нам слід відволіктися. Колись ти сказав одну річ, яку варто згадати. Ти можеш пригадати той випадок, коли...

— ...коли востаннє розмовляв із Кларою?

— Так, Робе.

— Зігфріде, я завжди знаю, що ти скажеш.

— Пусте, Робе. Хочеш поговорити про те, як ти себе почував тоді?

— Чому б і ні?

Я чищу середній палець правої руки нижніми передніми зубами, оглядаю його і промовляю:

— Гадаю, то був важливий момент, можливо, найгірший за все моє життя. Це було навіть гірше, ніж коли Сильвія покинула мене або коли мати померла.

— Тобто ти хочеш поговорити саме про це?

— Ні. Якщо хочеш, поговорімо про Клару.

Я вмошуюся на пінопластовому килимку і замислююся. Мене завжди цікавила трансцендентальна дедукція. Іноді, коли треба було розв'язати якусь проблему, я проказував мантру і знаходив вихід: продати рибне господарство в Нижній Каліфорнії та придбати водогін на товарній біржі. Тоді це спрацювало. Або: повезти Рейчел до Меріди і покататися на водних лижах у затоці Кампече. Я таким чином затягнув її в ліжко, хоча до цього все було марно.

Потім Зігфрід каже:

— Робе, ти не відповів на запитання.

— Я міркую над твоїми словами.

— Будь ласка, не думай про це, Робе, просто говори. Розкажи мені, що ти зараз відчуваєш до Клари.

Я сумлінно намагаюся це осмислити. Зігфрід не дозволяє мені користуватись інструкцією, тому маю ритися в думках, шукаючи притлумлені почуття.

— Обмаль пам'ятаю, — говорю я. Але це лише на поверхні.

— Ти пам'ятаєш, що тоді відчував, Робе?

— Звісно.

— Спробуй зараз це відчути, Робе.

— Добре.

Я слухняно подумки відтворюю події. Ось я з Кларою розмовляю по рації. Ден щось кричить у посадковому модулі. Ми всі налякані до смерті. Під нами відкривається панорама блакитного туману і я вперше спочатку бачу тьмяну, ребристо складену зірку. Корабель на трьох пілотів, — ні, це був корабель на п'ятьох. Так чи інакше, але смерділо блювотиною та потом. Усе тіло боліло.

Я чітко це пам'ятаю. Одначе, це неправда, що я відчуваю той момент.

Гигикаючи, я бадьоро говорю:

— Зігфріде, ці почуття болю, провини та горя такі сильні, що я заледве терплю їх.

Іноді я намагаюся промовляти якісь болючі факти таким тоном, наче прошу принести ще одну склянку ромового пуншу

на коктейль-вечірці. Я роблю це з метою відбити його атаку, хоча не певен, що спрацює. Зігфріда нашпиговано схемами гічі. Цей робот набагато кращий за ті машини в Інституті, де мене свого часу лікували. Зігфрід постійно моніторить усі мої фізичні параметри: електропровідність шкіри, пульс, активність бета-хвиль тощо. Він зчитує інформацію зі стримувальних пасків, за допомогою яких мене прив'язують до килимка. Вони показують, як сильно я намагаюся звільнитися. Зігфрід заміряє гучність мого голосу та проводить спектральний аналіз його відтінків на діаграмі. Також він розуміє усі слова. Як на свою дурість, Зігфрід надзвичайно хитромудрий.

Подекуди його дуже важко ошукати. До кінця сеансу я повністю ослаблений і відчуваю: ще хвилину з ним — і я провалюся в безодню болю, де й помру. Або вилікуюся. Можливо, це те саме.

322	, S, Не знаю чому я постійно повертаюся до тебе, Зігфріде.	17,095 17,100 17,105
323	IRRAY.ЧОМУ.	17,110
324	, С, Нагадаю, Роббі, що ти вже використав три шлунки і, на хвилинку, майже 5 метрів кишківника.	17,115 17,120 17,125 17,130 17,135
325	, С, Виразка шлунка, рак.	17,140
328	, С, Щось тебе з'їдає, Робе.	17,145 17,150 17,155

Розділ 4

Отже, це була Брама. Вона збільшувалася в ілюмінаторах нашого корабля, який летів від Землі.

Астероїд. Або, швидше, ядро комети у формі груші з діаметром близько десяти кілометрів у найдовшій його частині.

Зовні воно нагадувало грудкувату обвуглену кулю із синюватими штрихами. Десь усередині його — Брама Всесвіту.

Шері Лоффат схилилася на моє плече. Решта майбутніх проспекторів скупчилися довкола нас, теж визираючи в ілюмінатор.

— Господи, Робе, поглянь на кораблі!

— Шукають щось недозволене, — промовив хтось позаду. — І викидають геть.

— У нас їм нема чого шукати, — відповіла Шері, щоправда, дещо запитальним тоном. Кораблі не віщували нічого доброго. Вони заздрісно кружляли навколо астероїда, охороняючи від прибульців таємниці, на які б не вистачило грошей у жодного мільярдера.

Усі скупчилися біля ілюмінатора, витрищаючись на них. Звичайно, це був ідіотизм. Ми могли загинути. Малоімовірно, що під час входження в орбіту Брами або маневру довкола бразильського корабля ми дістали б завелику зміну швидкості, але при одній швидкій поправці курсу нас би розплющило. Завжди була інша ймовірність, що корабель поверне на чверть і ми раптово побачимо Сонце, як на долоні. На такій близькій відстані ми всі осліпли б назавжди. Та ми не хотіли втратити зір.

Бразильський корабель не збирався слідувати за нами. Побачивши спалахи, ми зрозуміли, що то є лазерна перевірка наших маніфестів. Це було звичним явищем. Я висловив думку про те, що кораблі вишукують крадіїв. Але насправді вони стежили один за одним і були надто заклопотані, щоб відволікатися на інших, зокрема й на нас. Росіяни і китайці слідували один за одним, бразильці — за венеріанцями. Усі разом не довіряли американцям.

Увага інших чотирьох кораблів була прикута до бразильців, а не до нас. Проте, усі ми знали: якби наші закодовані навісери навігаційні сертифікати, видані у п'ятьох консульствах у земному порту відправки, не збіглися зі зразком, виправдань ніхто б не чекав. Натомість на нас би очікувала торпеда.

Сміх та й годі! Я уявляв ту торпеду і вояка з холодним поглядом, який буде наводити та запускати її. А потім наш

корабель перетвориться на яскравий помаранчевий спалах, а ми усі розпадемося на атоми чи навіть дрібніші частки... Однак я впевнений, що в той час товариш каптенармуса Френсі Херейра служив бомбардиром на тому кораблі. Пізніше ми непогано здружилися. Насправді Френсі не був холоднокровним вбивцею. Після своєї останньої подорожі я ридав у його обіймах у лікарняній палаті. Френсі мав обшукати мене на предмет контрабанди. А він плакав разом зі мною.

Корабель відлетів, і нас злегка відкинуло вбік. Потім ми знову з'юрмилися біля ілюмінатора, схопившись за руків'я. Наш корабель наближався до шлюзів Брама.

— Схоже на віспу, — сказав хтось із гурту.

Дійсно на те скидалося, а деякі з віспин були відкритими. То були гнізда для кораблів, які вирушили на завдання. Деякотрі з отворів назавжди залишаться відкритими, оскільки не всі кораблі повернуться. Але більшість із них були опуклими і нагадували шапинки грибів. То й були кораблі, метою яких стала Брама.

Кораблі важко було помітити, так само як і Бразу. Поперше, вона мала низьке альbedo¹ і невеликий розмір: як я вже казав, близько десяти кілометрів у діаметрі в найдовшій осі, половину якої займав екватор її обертання. Але її можна було виявити. Після того, як перший «тунельний шур» дістався Брама, астрономи поставили собі питання: як так вийшло, що вони не виявили її століттям раніше? Тепер, коли вони знають, де шукати, вони знайшли Бразу. Іноді вона сяє яскравіше від 17-ї зіркової величини і її видно із Землі. Усе дуже просто. Можна було б сподіватися, що її включать до регулярної картографічної програми.

Справа в тому, що на цьому напрямку не проводили багато регулярних картографічних програм. Здавалося, їх цікавила зовсім не Брама.

Усі дослідження у галактичній астрономії зазвичай відштовхуються від Сонця. Сонячна астрономія вивчає лише ті об'єкти,

¹ Здатність поверхні чи космічного тіла відбивати та розсіювати випромінювання (світло).

Нагороди:

«Премія Галактики» в номінації «Найкращий роман» 1977 р.;

Премія Г'юго в номінації «Найкращий роман» 1978 р.;

Премія «Локус» у номінації «Найкращий роман» 1978 р.;

Премія Джона Кемпбелла 1978 р.

Літературно-художнє видання

ПОЛ Фредерік
Брама
Роман

Керівник проекту *М. Г. Шакура*
Відповідальний за випуск *Н. О. Міщенко*
Редактор *Н. В. Бордукова*
Художній редактор *Ю. О. Дзекунова*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректор *С. М. Гук*

Підписано до друку 12.07.2017. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Newton». Ум. друк. арк. 13,44.
Наклад 5000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ПАТ «Білоцерківська книжкова фабрика»
09117, м. Біла Церква, вул. Леся Курбаса, 4
впроваджена система управління якістю
згідно з міжнародним стандартом DIN EN ISO 9001:2000

• за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (MTC); (093) 170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

• на сайті Клубу: www.bookclub.ua
• у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

Надсилається безоплатний каталог

Запрошуємо до співпраці авторів
e-mail: publish@bookclub.ua

**Запрошуємо до співпраці художників,
перекладачів, редакторів**
e-mail: editor@bookclub.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеса

тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua

Пол Ф.

П49 Брама : роман / Фредерік Пол ; пер. з англ. Ю. Єфремова. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. — 256 с.

ISBN 978-617-12-3423-9

ISBN 0-345-29300-2 (англ.)

Земляни знайшли штучний астероїд, що обертається навколо Сонця. Його побудували представники інопланетної раси — гічі. На астероїді виявили надшвидкісні космічні кораблі. Навчившись керувати ними, люди так і не зрозуміли, як налаштувати літальні пристрої на відповідний пункт призначення. Дослідники, що наважувалися пересуватися швидше від світла, або робили неймовірні відкриття, або поверталися ні з чим. Роб Брудгед — із тих, кому шалено поталанило. Він вирушив у рейс, який принесе йому щастя. Але герой ще не знає, що попереду — подорож, страшніша за міжпланетну...

УДК 821.111(73)